

De regie ligt al bij het kind; neem die niet over

De Jeugdwet verwacht van professionals dat zij uitgaan van eigen verantwoordelijkheid en eigen mogelijkheden van kinderen, jongeren en hun ouders. We doen ons best, maar in de praktijk blijkt het een ware kunst te zijn om de regie niet over te nemen.

Hoe snel toetsen we niet even een nummer voor ze in? Nemen we het woord van hen over? Verbeteren we een zelfgeschreven e-mail? Goed bedoeld en vaak onbewust. Ondanks al onze betrokkenheid en liefde voor kinderen en jongeren met 'problemen' merk ik dat we nog te vaak het proces van hen overnemen, door plannen te schrijven en acties te ondernemen zonder hun inbreng. Dat gaat vaak snel en makkelijk. Vervolgens signaleer ik echter frustratie bij leraren en hulpverleners als de doelen niet behaald zijn doordat het kind en zijn ouders niet de gewenste verantwoordelijkheid op zich nemen voor de uitvoering van het plan.

Toch zou dit niet onverwacht moeten zijn: in feite hebben kinderen en jongeren áltijd de regie en daarmee kunnen zij ons, de welwillende meedenkers, aardig dwarszitten. Kinderen en jongeren bepalen of zij stoppen met ongewenste gedrag, openstaan voor onze suggesties, naar hun ouders gaan luisteren - of besluiten ons niets meer te vertellen. Als leraar of hulpverlener sta je ten principale met uitgestoken, maar ook lege handen die door kinderen en ouders wel of niet worden aangenomen.

Zorgsyndroom

Een valkuil bij het schrijven en uitvoeren van plannen is dat we zo'n groot hart hebben voor kinderen en jongeren dat we gaan 'verzorgen', in plaats van 'ondersteunen'. Zo ontstaat aangeleerde hulpeloosheid bij cliënten en houden we als professionals ons werk in stand door ons zorgsyndroom.

Natuurlijk moeten we helpen waar dat nodig is, maar we moeten ervoor waken dingen over te nemen die het kind, eventueel samen met ouders, zelf kan. Ook al doen ze het op een manier die in onze ogen niet de meest voor de hand liggende is. Dat vereist een getraind oog. Ondersteunen betekent hierbij samen zoeken naar oplossingen, met de talenten en kwaliteiten van het kind en zijn ouders als uitgangspunt. Vraag hen niet verantwoordelijkheid te nemen voor wat ze nog níet kunnen, maar voor wat ze wél kunnen.

Vraag kind en ouders verantwoordelijkheid te nemen voor wat ze wél kunnen, niet voor wat ze nog níet kunnen

Samen schrijven

In mijn praktijk begeleid ik kinderen met uiteenlopende problemen. Ongeacht leeftijd en problematiek schrijf ik plannen altijd samen met het kind en zijn verzorgers. Dit vergt creativiteit en een eerlijke blik op wat het kind kan. Het meisje van 8 dat worstelt met haar beweeglijkheid maar verbaal sterk is, vergt een andere aanpak dan het zwaar gehandicapte kind dat via zijn ogen slechts ja of nee kan antwoorden of de puber die vanwege zijn autisme is vastgelopen op school en zich alleen prettig voelt als hij over boeken mag praten.

Zonder de problemen en beperkingen te ontkennen, zet ik de talenten en kwaliteiten van kinderen hun verzorgers centraal. Daardoor hebben alle betrokkenen grip op wat we afspreken en ontstaat een eerlijk beeld van de acties die iedereen wel of juist niet bereid is te ondernemen. Dat voorkomt teleurstellingen.

Ja, het vergt een fundamentele verandering en de bereidheid om je bewust onbekwaam te voelen. Maar kinderen en jongeren laten steeds weer zien dat ze de verantwoordelijkheid voor hun eigen leven en toekomst niet alleen hébben maar ook willen némen. Wij als professional moeten leren onze liefde en betrokkenheid in te zetten op een manier die ons werk niet alleen betekenisvoller maar ook een stuk eenvoudiger maakt.

Doe het samen! Laat je zorgsyndroom los en de ander pakt zijn verantwoordelijkheid. Dan ga je werkelijk uit van eigen regie en eigen mogelijkheden.

Emiel van Doorn/www.stibco.nl/mail@stibcco.nl

Bron: <https://kennisnetjeugd.nl/blog/353-de-regie-ligt-al-bij-het-kind-neem-die-niet-over>

